

Pro:
Mgr. Jaromír Ostrý
Mgr. art. Peter Duhan

Vážený pane šéfredaktore, vážený pane generální řediteli,
s jistým odstupem jsem se rozhodl přece jen reagovat na změny, které proběhly na stanici ČRo 2. Úvodem napíšu, že jsem dlouholetý posluchač stanic Českého rozhlasu – tedy že postupem času jsem vlastně vystřídal různé „posluchačské role“ od dítěte až po dnešní dobu, kdy mi je 42 let (tedy že si mne rozhlas získal a neměl jsem důvodu jej během let měnit za jiné stanice, protože vysílal pro různé skupiny posluchačů).

Nejprve si dovolím reagovat na v diskusi pod článkem „*Šéfredaktor Ostrý aktuálně reaguje na ohlasy posluchačů!*“ panem ředitelem zmíněnou relevantnost průzkumů poslechovosti. Příspěvek (z 4. února 2011, vloženo v 17:46) pro jednoznačnost ocituji:

Dobrý den, pane Svobodo, nechci vstupovat do diskuse (byť ji pozorně sleduji), ale na Váš příspěvek reagovat musím. Chci Vás ujistit, že vedení ČRo se typem průzkumu, který navrhujete, vážně zabývá. Za sebe mohu říct, že to pokládám za zcela zásadní problém. Vážně a dlouho pochybuji o relevantnosti dosavadního způsobu výzkumu poslechovosti. Je to totiž metoda, který svými kvantitavními výsledky plně vyhovuje našim kolegům z komerčních rádií při prodeji reklamních časů. Ony výskumy jsou pak interpretovány tak, že kupř. ČRo 2 poslouchají posluchači vymezenijako cílová skupina 60+. Vaše diskuse vypovídá ovšem o zcela jiné skutečnosti. Za diskusi vám proto děkuji. PD

Nejprve krátká poznámka k otázce (některými příspěvateli vznesené pod reakcí pana šéfredaktora) řekněme „váhy“ těchto připomínek – vždyť se jedná o „pouhé“ stovky reakcí. Pro srovnání jakou mají vypovídací hodnotu a kolik posluchačů nová podoba stanice oslovila (popřípadě naopak neoslovila) si dovolím upozornit na četnost reakcí jinde na internetových stránkách ČRo před změnami ve vysílání, které přišly 31. ledna 2011. Kupříkladu zde – <http://www.rozhlas.cz/praha/osoby/osoba/2504> – na stránce „o stanici“, věnované panu šéfredaktorovi je mezi 8. listopadem 2010 a 27. lednem 2011 vloženo celých 11 reakcí posluchačů (počínaje 31. lednem 2011 pak do 20. února přibýlo dalších 30 příspěvků). Ovšem jen pod textem „Reakce šéfredaktora J. Ostrého na ohlasy posluchačů“ (následujícím po online rozhovoru pana šéfredaktora s posluchači), zde – <http://www.rozhlas.cz/praha/radiozpravy/zprava/reakce-sefredaktora-j-ostreho-na-ohlasy-posluchacu--846126> – bylo od 3. února 2011 vloženo již na jeden tisíc reakcí – srovnejme si tento počet s agenturními odhady poslechovosti stanice (pravda je, že někteří posluchači se vyjadřují opakovaně, nicméně těch v celkovém počtu reakcí rozhodně není většina; ostatně číslo udávající počet reakcí nezahrnuje „odpovědi“, tedy jakékoli reakce či připomínky pod „hlavním“ příspěvkem). Tedy z nárůstu frekvence reakcí posluchačů (je jen na posouzení pozorného čtenáře, zda-li drtivá většina z nich je více či méně pozitivním ohlasem na novou podobu ČRo 2, či zda-li je tomu naopak) rozhodně nelze usuzovat, že by se tyto změny nedotkly značné části posluchačské obce ČRo 2. (Nutno poznamenat, že skutečně ne všichni posluchači mají přístup k internetu – a také ne všichni posluchači, ať se již jim nové vysílací schéma líbí či

naopak, budou reagovat. Ovšem poměr mezi počtem kladných a záporných reakcí se mi coby vnějšímu pozorovateli jeví jako vsutku poměrně alarmující.)

K další námitce v příspěvcích, tedy že negativních ohlasů již ubývá (což by se nechalo také interpretovat tak, že nové schéma si již „sedá“ a posluchači si na ně postupně zvykají) je nutno také vzít v úvahu, že počet posluchačů je *konečný* – tedy také, že jisté procento posluchačů prostě již reagovalo (přičemž jednak ne všichni mají přístup k internetu, tudíž ne všichni se mohou na výše odkazovaných stránkách vyjádřit – a také, opět nutno poznamenat, skutečně ne všichni posluchači reagují.) Tudíž je otázkou, zda-li lze postupný úbytek reakcí interpretovat tak, že posluchači si již „zvykli“ a nová podoba ČRo 2 se jim zalíbila (méně dobrá možnost také může být, že část posluchačů prostě již přeladila – a tudíž také již reagovat nebude v žádném případě). Opět ale je nutno upozornit na poměr reakcí kladných a záporných. (Tj. za posun v názorech posluchačů by spíše bylo možno považovat zřetelný nárůst kladných vyjádření posluchačů k podobě programu. Ovšem pokud pouze postupně klesá počet reakcí, ale ono negativní zabarvení stále přetrvává, těžko to lze považovat za posun ve prospěch kladného hodnocení nové podoby stanice. Přitom za nejlepší a nejprokazatelnější znak posunu ve prospěch novinek by bylo možno považovat změnu názoru u posluchačů, kteří se nejprve vyjádřili k novému programu negativně, což kupříkladu lze zcela jednoznačně určit na základě IP adres.)

I přes to, že – i přes řadu dotazů posluchačů – nebyly zveřejněny ony panem šéfredaktorem zmíněné průzkumy, dovolím si několik poznámek:

- První otázka která se přímo nabízí, jsou-li tyto průzkumy dlouhodobé a jsou-li prováděné stále stejnou metodikou (kupříkladu průzkumy poslechnosti, z reakce pana šéfredaktora vyjímám: *„Změny, které vysílání ČRo 2 – Praha doznalo od 31. ledna 2011, nevznikly na základě jakékoliv svévole, naopak z exaktních výsledků výzkumů mezi posluchači (stávajícími i potenciálními) a z nich vyplývajícími požadavky ze strany většinových posluchačů.“*), potom by mohly mít alespoň nějaký význam. Ač tedy nemusí být zcela kvalitní (či dokonce mohou spíše zdánlivě nahrávat komerčním stanicím), či také kupříkladu mohou být zatíženy významnou systematickou chybou, pak by i v takovém případě z nich přinejmenším bylo možno odvodit nějaké trendy ve vývoji poslechnosti.
- Druhá poznámka potom směřuje k tomu, zda-li je sledována pouze poslechnost celkově (tedy pouze rozdělení poslechnosti mezi různé stanice, a to buď jen procentuální rozdělení, a nebo i v absolutních číslech; kupříkladu si lze představit situaci, že třeba díky uvedení nějakého zajímavého programu v televizi celkově – v absolutních číslech – poklesne poslechnost všem stanicím v celkovém součtu posluchačů; každý si jistě sám dokáže představit různé možné mylné interpretace z toho vyplývající), nebo zda-li ze statistik vycházejí i jiné údaje, které udávají poslechnost jednotlivých pořadů. (Na tuto otázku se ovšem jeví možná jen záporná odpověď – těžko si jinak vysvětlit, že mezi jinými byl nejprve zcela zrušen pořad „Jak to vidí“ v původním čase a v původní podobě.)
- Poslední poznámka, která se komukoliv vně ČRo (tedy jak posluchačům, tak třeba i novinářům – ačkoli se nabízí otázka, má-li být pro ČRo důležitější reakce novinářů, nebo reakce posluchačů) musí přímo nabízet je, zda-li v případě, že se ona řada údajně exaktních výzkumů ukazuje jako nikoli zcela relevantní, je na místě pouze uvažovat o menších změnách stávajícího

vysílacího schématu? A nebo zda-li by nebylo lépe vyjít – alespoň do jisté míry – i z původního schématu vysílání a původních pořadů (ostatně i některé z reakcí posluchačů dokonce přímo volají po návratu k původní podobě vysílání). Totiž, ačkoliv může být nové vysílací schéma sestaveno co nejlépe vzhledem k výsledkům průzkumů – cituji „*Změny, které vysílání (...) doznalo (...), nevznikly na základě jakékoliv svévole, naopak z exaktních výsledků výzkumů*“ – tak je zřejmé, že z mylných výstupů statistik nemůže vzniknout relevantní zhodnocení potřebných změn. (Minimálně, kdyby nic jiného, na základě řady reakcí, kde posluchači uvedli věk, lze pochybovat o tom, že by „*ČRo 2 poslouchali posluchači vymezení jako cílová skupina 60 plus.*“ A to se samozřejmě týká třeba i vysílání v dopoledních hodinách ve všední den – řada lidí, včetně mužů, pracuje na dvě či tři směny čili poslouchá i v dopoledních hodinách, rovněž také celá řada posluchačů ČRo poslouchá i v zaměstnání. Z této skupiny jednoznačně odpadají pouze lidé pracující na výrobních linkách a podobně – což ale zároveň jsou nejpravděpodobnější posluchači různých bulvárních témat a debat s tak zvanými *celebritami*.)

K samotnému názvu stanice, který byl kvůli výsledkům průzkumů – kdy si posluchači snad nedokáží ujasnit název ve formě „Český rozhlas 2 Praha“ – zaměněn za název „Dvojka“. Název Praha je tradiční, tudíž – je-li jakákoli pochybnost o hodnověrnosti těchto průzkumů – by ke změně mělo dojít jedině po provedení průzkumů kvalitních, kdy bude jistota o hodnotě výstupů. K samotnému vyjádření „*Dlouhodobě se ukazuje v průzkumech i ve zkušenostech kolegů přímo v terénu (...)*“ si opět dovoluji krátkou poznámku: Je jisté, že respondent se kterým přímo v terénu mluvil pracovník Rozhlasu skutečně znal – tj. vůbec kdy poslouchal – stanici ČRo 2 Praha? Nabízí se otázka, zda-li spíše nepatřil do skupiny „posluchačů potenciálních“.

* * * * *

Další věcí, která by měla nutit k zamyšlení, je otázka, co přinese nová podoba vysílání – kterou většina reakcí posuzuje jako posun k bulváru a jistou vulgarizaci. Totiž, mají-li pravdu některými posluchači v reakcích zmiňované statistiky, pak pokud má ČRo 2 stabilní posluchače s nízkou fluktuací –

Ve Výzkumu poslechovosti rozhlasových stanic (výsledky III/2010 + IV/2010) je jako stanice s největší loajalitou (minimální fluktuace) uvedena na prvním místě ČRo 2 PRAHA. (Vloženo 10. února 2011, 17:56, Ivana Tothová)

– pak je otázka co přinese jejich odliv (mimo toho, že přeladí buď na jinou stanici Českého rozhlasu [či třeba na některými posluchači zmiňovaný Proglas, tedy třeba i mimo stanice veřejnoprávního ČRo] také je možné, že prostě budou radiové stanice poslouchat méně, protože komerční stanice podobný typ vysílání nenabízí a ČRo změnami na ČRo 2 tuto nabídku omezil). V této souvislosti musím citovat z dvojice příspěvků dalších posluchačů:

4. února 2011, 10:31 (Mgr. Karel Jirásek, Ph.D.):

Staré vysílací schéma je třeba vrátit ihned, než se definitivně rozpadnou týmy, které ty pořady připravovaly a ztratí se kontinuita. (...) Stanici Praha jsem vždy pokládal za hlavní vlajkovou loď

Českého rozhlasu a nejvýznamnější stanici reprezentující celou naši republiku, která ukazovala to lepší, co v našem národě je, snažila se inspirovat a motivovat k tomu, abychom se sami také o něco snažili a usilovali o to být lepší, vzdělanější, moudřejší. Když chcete dosáhnout nějakého pokroku, nemůžete nasadit latku na průměr, se kterým to nikdy není slavné. Vždycky ji musíte dát o něco výše. To ve starém schématu právě dělali autoři pořadů, kteří čerpali z podnětů posluchačů, ale do éteru pouštěli jen to kvalitnější, aby tam nebyla hluchá místa. Když pustíte do rádia v každém pořadu vždy vše v surové podobě, jak to posluchači zavolají, bude to jen neposlouchatelný guláš, kde o ničem a rozhlasový prostou ovládnou lidé jako pan Michal Janíček z Brna, který tak systematicky činí na ČRo 6, kde svými fantasmagorickými názory zabere vždy tak prvních 20 minut každého diskusního pořadu. Pokud má mít program hlavu a patu, musí se předem pečlivě připravit, i s ohledem na to, co se odvysílalo a bude vysílat v dalších pořadech před ním a po něm. Není nutné zcela se vyhýbat přesahu s jinými stanicemi, protože člověk nemůže pořád běhat k rádiu a přeladovat. Monotematické stanice jistě mají také své místo, ale Praha by měla být pro všechny.

4. února 2011, 01:10 (Jan Látal):

Stewe Leopard řekl: „Stěžující si zákazník je můj nejlepší kamarád.“ A proč by měla zákazníkovi (posluchačovi) být věnována tak velká péče? Udržet si spokojeného zákazníka vyžaduje pětkrát méně úsilí času a peněz než získat nového. Udržet si spokojeného zákazníka znamená při stejné hodnotě produktu snížit jeho cenu až o 30 procent. Spokojený zákazník se o svou dobrou zkušenost podělí nejméně se třemi dalšími zákazníky. Spokojený zákazník pomůže společnosti svou loajalitou překonat nenadálé problémy. Spokojený zákazník vyvolává v našich zaměstnancích pocit uspokojení a hrdosti na svou práci i společnost. Statistiky jasně uvádějí, že si stěžují pouhá 4 procenta nespokojených zákazníků. Zbylá většina společnost dříve nebo později opustí a uteče ke konkurenci. (...)

Výsledkem ovšem může být, že programovým „propadem“ mezi komerční rádia dojde ke ztrátě významné části stálých „kmenových“ posluchačů. Ovšem tím se současně ze svého výsadního postavní (kdy podobné pořady komerční rádia prostě nenabízejí, tudíž v dřívější podobně z této absence ČRo 2 těžil) propadne do konkurence až několika desítek stanic (patrně kdekoli si člověk může naladit alespoň deset různých komerčních stanic, včetně různých které vysílají pouze v regionu). V této situaci se ovšem nabízí otázka, zda-li v konkurenci tolika stanic s podobným programem může nová podoba ČRo 2 získat alespoň stejný (nebo lépe větší – byla-li důvodem změn klesající poslechovost stanice) počet posluchačů nových? Cestou by tedy mohlo být dát právě na sice konzervativního, ale stálého posluchače (a posluchače by mohlo zajímat, zda-li jednou ze zmiňovaných prováděných analýz a z nich vycházejících doporučení byla i nějaká podobná úvaha). Viz záznam z prezentace nového schématu panem šéfredaktorem: <http://www.stream.cz/video/551439-hvezdny-den-jaromira-ostreho>

Tedy nikoli se „obávat“ konzervativního posluchače a toho, že novinky nepřijímá nebo že mu dlouho trvá než si na změny zvykne (ovšem – také může „svého dodavatele“ mezitím opustit), ale – právě proto, že tvoří „stabilního zákazníka“ – z něj vycházet.

* * * * *

Další poznámka směřuje ke znělkám a zvukovým předělům v průběhu vysílání pořadů. Snad všechny reakce na ně jsou více či méně záporné (a i já se k nim připojuji). Co mne ale zarazí je drobnost, na kterou již opakovaně upozornili někteří posluchači. A to že onen popěvek, pardon ale Lá-lá-láá, jim silně připomíná jiný, mohem starší – a původně s textem, no, řekněme že poněkud neslušným. V takovém případě ovšem skutečně nechápu, proč takováto znělka nebyla

z vysílání stanice co nejrychleji odstraněna – a to v zájmu dobrého jména stanice pokud možno okamžitě, dříve, než se rozšíří v oné původní, podstatně starší, podobě. (Skutečně jen těžko lze očekávat, že poté by tato znělka mohla kýmkoli být vnímána kladně.) Rovněž bych připomněl návrhy posluchačů, kdy se z části ozývaly hlasy pro návrat předchozích, zřetelně lépe přijímaných (namluvných panem Pavlem Soukupem), nebo dokonce vytvořit pouze znělku hranou, bez jakýchkoli hlasů, přímo na základě původní podoby znělky stanice Praha. Zřetelně konzervativnější (což nutně neznamená, že jde současně i o posluchače starší) část posluchačů by jí nejspíše přijímala mnohem lépe, navíc by bylo možná vhodné omezit (popřípadě zcela odstranit) rušivé předěly v pořadech – „*džingly*“ (spolu s tím, že by se odstranilo nepříliš vkusné a posluchače rušící prolínání mluveného slova s hudbou). K některým řekněme že nešvarům ve vyjadřování některých redaktorů (které jsou posluchači vnímány zejména asi u nově příchozích tváří – či spíše nových hlasů – na stanici skutečně poměrně negativně), si dovoluji upozornit přímo na text z *KODEXU ČESKÉHO ROZHLASU* (Hlava III – *Profesní a etické otázky...*, články 16.1 až 16.4 – *Jazykový projev*): „*Český rozhlas je zavázán dbát o kultivovanost jazykového projevu. Vyjadřování hlasatelů moderátorů a redaktorů ve vysílání musí působit jako vzor správného užívání jazyka již s ohledem na skutečnost, že posluchači mohou takovému vyjadřování přikládat normotvorný význam.*“ Popřípadě též toto: „*Český rozhlas systematicky spolupracuje s jazykovými odborníky a v případě pochybností o užití správného výrazu je povinen vyžádat si jejich stanovisko, je-li to možné, ještě před nahráváním. Oprava jazykových chyb se přiměřeně řídí čl. 2.10.*“

K oné – i řadou pracovníků Rozhlasu zaznamenané – jisté konzervativnosti posluchačů si dovoluji krátkou poznámku, či úvahu (byť by nepochybně lépe tento fakt popsal nějaký sociolog či psycholog): Dnešní doba je poměrně hektická a proměnlivá – a trvá to již poměrně dlouho. Představme si kupříkladu našeho dědečka či pradědečka (popřípadě babičku či prababičku), který se, dejme tomu, narodil v prvním roce XX. století – za dobu jeho života sice již existovaly první říditelné vzducholodě, ale teprve roku 1903 vzletlo první skutečně úspěšné letadlo těžší vzduchu (a kupříkladu roku 1919 byl tak říkajíc svědkem prvního non-stop přeletu Atlantiku pány Alcockem a Brownem – a již roku 1927 Charles Lindbergh provedl let mezi New Yorkem a Paříží), prožil dvě světové války, zažil první let do kosmu, v roce 1961 první let člověka do kosmu, v roce 1969 přistání lidí na Měsíci, v roce 1981 první let raketoplánu... V takovémto prostředí ovšem vcelku pochopitelně lidé (a to nejen ti ve věkové skupině „šedesát plus“) dokonce stojí o jisté tradice, hodnoty či jistoty, které se s časem nemění. Tudíž je skutečně otázka, zda-li se nevyplatí více hledět i na názory – nebo třeba i jen pocity – oné konzervativní části posluchačské obce.

* * * * *

Dále bych napsal několik poznámek k textu „*Reakce šéfredaktora J. Ostrého na ohlasy posluchačů*“ a k vysílání pořadu RozHraní, kde se dne 26. ledna pan šéfredaktor Ostrý vyjadřoval k připravovaným změnám ve vysílání, dále pak k současné podobě vysílání (včetně připomínek kladných tak i – bohužel – poněkud záporných):

http://www.rozhlas.cz/radionaprani/archiv/?p_po=3273&p_pattern=&p_gt=1

Pokud jsem ono vysílání i reakci pana šéfredaktora správně pochopil, pak tam figuruje celá řada

změn, které bych uvítal. Kupříkladu že vysílání nemělo být – alespoň v některých případech – nutně děleno časovými znamenými s následujícími zprávami na hodinové bloky (což se ale děje snad pouze v případě vysílání nového pořadu pod starým názvem *Mikrofórum* mezi 22:30 a půlnocí). Kupříkladu by to bylo vhodné i u sobotních odpoledních rozhlasových her, vysílaných v čase od 13. hodiny – nepochybně by tak bylo možné zařadit i mnohé hry z archivu, které se do tohoto času nevejdou, rovněž by také bylo možné připravovat nové hry, které by se tím pádem nemusely vejít do striktně vymezeného času (pak by bylo lhostejné, vejde-li se režisér se hrou do času řekněme nejvíce 55 minut, nebo zda-li natočí hru 60minutovou či trvající hodinu a deset minut). Rovněž by také mohl být prodloužen pořad Meteor – poslední dobou mu bylo ubráno nějakých 5 minut po zprávách přehledem tisku, navíc i konec je kvůli upoutávkám na jiné pořady již před devátou hodinou.

V případě zmiňované dramatické a literární tvorby – vnímám to tak, že v reálu došlo k významnému snížení počtu těchto pořadů (zcela přitom postrádám avizované sci-fi povídky) a byly nahrazeny nejrůznějšími pořady hudebními či *kontaktními*. K panem šéfredaktorem zmíněným četbám v Meteoru: „... *v sobotu pak občasná četba v Meteoru...*“ si dovoluji upozornit, že již po léta jsem v Meteoru žádnou neslyšel (a neobjevily se ani po 31. lednu). Což neznámá, že je přímo v Meteoru postrádám, nicméně místo nepochybně mají. (Zde bych mohl připomenout celou řadu povídek či dramatizací, které se vysílaly kdysi – a které by možná stálo za to oprášit z archivu, jak ostatně bylo naznačeno v RozHraní, že bude přihlédnuto i k námětům posluchačů; z dřívějších let vysílání Meteoru bych například připomenul četbu z knihy Geralda Durrela *Opilý prales*, či četbu z knihy Roy Lewise *Co jsme to tátovi provedli*. Rovněž by mohly stát za pozornost – v případě že se v archivu zachovaly – povídky či četby z Meteoru řekněme ze 70. a 80. let, kdy Meteor vznikl ještě pod úžasným vedením Josefa Kleibla, kterého později vystřídal neméně vynikající Ivo Budil. Popřípadě mohu vzpomenout vynikající dramatizaci režiséra pana Jiřího Horčíčky, byť původně natočenou pro stanici Vltava do pořadu „Třikrát šedesát a to stereo“, knihy Arthura Haileya a Johna Castlea *Let do nebezpečí*.)

Pokud jde o pořad Periskop – a vůbec o vysílání pro děti – pak musím jen podpořit četná volání po jeho návratu (a to v původní hodinové podobě), spolu dokonce i s rozšířením vysílání pro děti a mládež – popřípadě skutečně po vysílání „pro celou rodinu“. (Meteor se s ním skutečně nekřížil, je zjevně určen posluchačům o několik let starším – zatímco Periskop dával zasvěcené a poutavě podané informace i pro děti řekněme kolem deseti let; stejně by potom mohl být zrušen i Hajaja, vždyť ten je stejně jako Meteor určen pro děti a někdejší vysílání povídek v Meteoru se dozajista z jistého úhlu pohledu může jevit tak, že se kříží s Hajajou.) Jak již bylo několikrát napsáno (vybavují se mi mj. příspěvky paní Ing. Dragounové, ovšem podobných bylo napsáno více), takovýchto pořadů, nenásilnou formou vzdělávajících, není nikdy dost. A ČRo 2 (či kterákoli stanice veřejnoprávního rozhlasu) by neměl být primárně nějakým zábavným vysláním, ale spíše by měl vzdělávat, pozvedávat úroveň společnosti a kultivovat – ale rozhodně nikoli ve většině nabízet zábavu, kterou navíc v této podobě nezanedbatelné množství posluchačů mnohdy vnímá jako poněkud plytkou či podbíživou. Konečně také lze k nynějším pořadům a mnoha předchozím – dozajista mnohdy kvalitním pořadům stanice Praha – které byly počínaje 31. lednem opuštěny, uvést analogii v televizním vysílání: ačkoliv ve sledovanosti

mohou vítězit více či méně zdařilé seriály komerčních televizí, tak libovolný pořad podobného ražení doslova „strčí do kapsy“ i z hlediska *pouhého* podílu sledovanosti kterýkoli z – mnohdy starších – skutečně rodinných českých filmů, jako jsou například *Jak vytrhnout velrybě stoličku*, *Adéla ještě nevečeřela*, *Rozpuštěný a vypuštěný* či *Tajemství hradu v Karpatech*. Tudíž kvalita zřetelně může převážit zájem posluchačské či divácké obce nad libovolným pouze zábavným či poněkud bulvárním pořadem. (Ostatně má-li tato společnost prosperovat, potřebuje chytré a vzdělané lidi – tudíž především mládež by měla být nenásilně vedena k zájmu o přírodu, vědu, techniku... Což právě Periskop uměl – a nepochybně to uměla i celá řada vysílání pořadu *Domino*, který se ovšem nyní od této podoby zřetelně odklání.) Konec konců zde opět lze poukázat přímo na *KODEX ČESKÉHO ROZHLASU* –

<http://media.rozhlas.cz/binary/00730694.pdf>

– tentokrát na část Hlava I, článek číslo 3 „Zvláštní pozornost dětskému posluchači“ (o článku 2 „Posluchač na prvním místě“ snad ani nemluvě).

Rovněž lze citovat přímo z dokumentu *STATUT ČESKÉHO ROZHLASU* –

<http://media.rozhlas.cz/binary/02180606.pdf>

– článek XIV (*Programové zásady*, bod 2): „*Program Českého rozhlasu tvoří tři pilíře – zpravodajství, kultura a vzdělání.*“ Bohužel, nynější podoba stanice ČRo 2 spíše může na posluchače působit tak, že vlastně přímo jde proti *KODEXU ČESKÉHO ROZHLASU*. (Místo pro weekendová *Domina*, *Polštářek* i *Periskop* by se dozajista našlo dost – podívejme se na weekendové podvečerní vysílání *Písniček od srdce*, které popravdě ani mne v tomto čase příliš neosloví, natož aby mi přirostlo k srdci – či na řadu obdobně laděných hudebních pořadů, vysílajících prakticky stejný žánr, počínaje pátečním *Felixírem* od 21. hodiny a konče nedělními *Šlágry od srdce*, které začínají v poledne. Rovněž lze přidat taktéž poněkud celebrity a poněkud kontaktní sobotní pořad paní Švejnhové *Nezatloukat*, či nedělní opakování sobotního *Zpátky si dám tenhle film* pana Karla Gotta.) Vedle pořadů dětských ještě musím připomenout asi skutečně jen okrajový, nicméně některými posluchači postrádaný pořad *Zelené peří*, určený pro mladé začínající básníky. Sice chápu, že by se třeba spíše hodil do vysílání ČRo 3 Vltava, ovšem kupříkladu k jeho případnému přesunutí na Vltavu nedošlo, pouze byl bez náhrady zrušen – ač rozhodně nejsem jeho příznivcem, ptám se proč. A to zejména z toho důvodu, že v nočním *Mikrofóru* se postupně formuje jakési – pardon – poetické vysílání. Nic proti němu (a tím méně proti jeho autorce) nemám, nicméně tím méně chápu zrušení *Zeleného peří* – to vysílání ČRo 2 nevyhovovalo, zatímco „kontaktně-poetické“ *Mikrofórum* je pro tu samou stanici přijatelné? (Tj. spíše bych možná pochopil, že obdobný – svým způsobem na umění zaměřený – pořad bude dramaturgií zcela analogicky zrušen.)

Mimo to lze proti omezování vysílání pro děti a mládež oponovat také tím, že si rozhlas tak vychovává nové generace posluchačů. Zajisté nejsem sám (a svědčí o tom i četné poznámky posluchačů), kdo Český rozhlas poslouchá již řadu let a to již od dětství. Počínaje *Hajajou* a pohádkou v neděli odpoledne, přes *Meteor*, detektivky, sci-fi povídky a četby na pokračování – a to pokračuje dále. Nebo si snad ČRo obdobně zruší „líheň“ nových *rozhlasáků*, kterou má v *Dismanově rozhlasovém dětském souboru*? To by snad neudělal – proč by se tedy ČRo 2 měl sám dobrovolně vzdát v podstatě obdobné „líhni“ nových posluchačů, kterou má díky vysílání pro mladé lidi?

Poslední věc, pokud jde o úvodní vyjádření pana šéfredatora k posluchačům ČRo 2, je hudba. Rovněž patřím k těm, kteří již na toto téma vyslovili své výhrady. Ačkoli mi již není dvacet (a třeba si – občas – poslechnu i písničky s texty pana Jiřího Grossmanna, ovšem třeba většina někdejších hitů pánů Šlitra a Suchého mne nějak neosloví), tak i já jsem spíše někde ve dvaceti poslouchal například Jefferson Airplane, Rolling Stones, Abbu, Beatles, Lynyrd Skynyrd, Lovin' Spoonful, B. J. Thomase, Billyho Swana či Harryho Nilssona – a tyto rád poslouchám i dnes. Navíc v nynější podobě se jednotlivé písně doopravdy poměrně často opakují – pardon, ale je otázka, zda-li toto opakování má být znakem stanice, byť je zdůvodňováno jakousi *čitelností*. (Neměla by ale být znakem kvalitní stanice místo častého opakování téhož repertoáru spíše kvalitní hudební dramaturgie, skutečně nabízející široké spektrum hudby? Kupříkladu panem šéfredaktorem uvedená hudba třeba z Francie, Španělska a Itálie – vzhledem k poměrně omezenému výběru skladeb se jich nabízí jen několik a pokud uslyším během týdne opakovaně třeba dva-tři italské hity někde z 80. let... Obdobně například u Anety Langerové mám již ten pocit, že zatím nenatočila více, než jednu či dvě písničky. Popravdě řečeno ani její hudba nepatří k mým nejoblíbnějším, ale na druhou stranu si jí nesmírně vážím jako člověka, který pozoruhodným způsobem podporuje nadaci Světluška. Ovšem opakované hraní jedné či dvou jejích skladeb – to je vůči této osobnosti ze strany Českého rozhlasu skutečně *medvědí služba*.)

Celkově vzato – z vyjádření že podle statistik ČRo 2 stanici poslouchají lidé ve věkové skupině „šedesát plus“, spolu s tímto vyjádřením pana šéfredaktora Mgr. Ostrého – „*Dobry den, diskriminaci naprosto odmítám. Tato stanice má přídomek rodinná, tedy oslovuje celou rodinu. Od dětí až po seniory. Druhá věc je jak se to daří.*“ – které můžeme najít v záznamu online rozhovoru zde –

http://www.rozhlas.cz/poradnapraha/poradna_chat/zprava/846183

– jsem téměř nabyl dojmu, že stanice má hledat (či chce hledat) coby řekneme „pohodová“ stanice pro celou rodinu i posluchače mezi lidmi středního věku, mládeží a dětskými posluchači, nikoli že se naopak bude zaměřovat právě na posluchače „šedesát plus“. Tomu ovšem na druhé straně nenasvědčují mnohé ze změn, ať jde o volbu hudby, či omezení vysílání pro děti (nejprve zkrácení vysílacího času *Periskopu* na polovinu následované jeho úplným zrušením, či odstranění *Polštářku* a vůbec sobotního a nedělního vysílání pro děti mezi 19. a 20. hodinou).

* * * * *

K weekendovému večernímu vysílání napíšu, že celkově se mi líbí, tedy že tyto změny byly přínosné či jsou „podle mého gusta“ (a z reakcí posluchačů soudím, že většina toto weekendové večerní vysílání rovněž kladně hodnotí). Na straně druhé ovšem weekendové vysílání mezi 9. až 18. hodinou (resp. v neděli po 10. hodině) kladně hodnotit nemohu. Taktéž novou podobu vysílání od pondělí do pátku mezi 9. až 21. hodinou hodnotím velice negativně. Poukážu na přílišnou kontaktnost pořadů (celkově nyní tyto mají ve vysílání převahu), působí to rušivě a pro řadu z nich to ani není vhodné. (Kupříkladu do vzdělávacích pořadů – zde připomenu dřívější cyklus *Univerzita třetího věku*, který byl rozhodně zdařilejší.) Zařazení pořadu *Kontakt Dvojky* večer, od 20. hodiny, také není nejideálnější – navíc je poněkud v protikladu s deklarovaným zaměřením ČRo 2 coby rodinné stanice, tomu mnohem více vyhovovaly pořady

vysílané mezi 20. a 21. hodinou na této stanici před 31. lednem letošního roku. (Kupříkladu lze uvést ve středu od 20. hodiny vysílané četby, či v posledních letech vysílané reprízy pořadu z nedělního dopoledne – což byla možná ne nejvhodnější změna, která přišla teprve se seriálem *Život je pes*.) Proto u večerního vysílání po 20. hodině bych zcela jednoznačně uvítal návrat k původnímu vysílacímu schématu – a v tomto čase zcela bez kontaktních pořadů, které možná mají místo po 22:30 (či až po 23. hodině), ostatně podobný typ pořadu ČRo 2 již také před delším časem mělo (později jej mezi 23. hodinou a půlnocí nahradilo povídání s hostem o oblíbených knihách, spolu s navazujícím hudebním pořadem). Argument pro tuto změnu je vcelku prostý a předpokládám že zcela srozumitelný – v podvečer či večer už bývá celá rodina skutečně pohromadě (s výjimkou těch, kteří pracují ve směnném či nepřetržitém provozu, dopravě aj.), tudíž četba či kvalitní vzdělávací pořad, popřípadě jakýkoli *pohodový* rodinný program jsou v tomto čase plně opodstatněné.

Dále bych poukázal na příspěvek Ing. Dragounové z 9. února 2011, vložený do diskuse v 14:47, s kterým se do posledního písmene ztotožňuji:

Dětské rozhlasové pořady. Považuji za velmi důležité, jako i většina diskutujících, aby byla věnována maximální pozornost kvalitě pořadů pro děti. Nebudu uvádět opakované připomínky k současným a již neuváděným pořadům. Jsem český občan a tak mi není jedno, že v naší zemi klesá vzdělanost mladých lidí. Odborníci přece vědí jak negativnímu trendu zabránit, musí jim ale pomoci i Český rozhlas. Podívejte se na Čínu, která v oblasti školství postupuje cílevědomě, takže výsledky jsou už dnes vidět. Čínské vysoké školy začínají patřit k nejlepším na světě. Čína má jednu výhodu oproti nám, je jich mnoho, takže mají z čeho vybírat. Náš národ je malý a proto si musíme vážit každého nadaného dítěte a umožnit všem dětem, i těm nejchudším, přístup ke kvalitnímu vzdělání. Úkolem rozhlasu by mělo být probouzet zájem dětí o nejrůznější obory lidské činnosti, o vědu, o touhu něco docílit a ne je nechat na pospas komerčním sdělovacím prostředkům. Rodiče vám budou vděční, pokud se o to pokusíte. Navrhuji, aby do nového schéma byl zařazen pořad, který by se např. mohl jmenovat Vědci si hrají. Zde by zkušení popularizátoři mohli zábavnou formou děti seznamovat s novinkami nebo i s problémy s nimiž se děti během studia setkávají. Oslovte zkušené učitele, rektory vysokých škol a ředitele vědeckých ústavů. Jsem přesvědčená, že vám vyjdou vstříc. Dalším důležitým problémem mladých lidí jsou drogy, včetně alkoholu a kouření. Např. v pořadu Drogy nejsou moderní by bylo možné upozorňovat na nebezpečnost těchto drog a jak se jim bránit. Je třeba vytvářet kladné vzory. Rodí se málo dětí a my ještě nečinně přihlížíme k tomu, jak se různé nezodpovědné skupiny lidí podílejí na poškozování zdraví našich dětí. Věřím, že si rozhlas uvědomí svou moc a že bude kladně reagovat na podnětné připomínky posluchačů. Ing. N. Dragounová

Na podporu tohoto názoru navíc znovu poukážu na již zmíněný *KODEX ČESKÉHO ROZHLASU* a rovněž na *STATUT ČESKÉHO ROZHLASU*. (Zde opakovaně ocituji slova z druhého bodu Programových zásad: „*Program Českého rozhlasu tvoří tři pilíře – zpravodajství, kultura a vzdělání.*“) Vzhledem k tomu, že ČRo v podstatě má jakýsi zpravodajský a kulturní okruh na celoplošných stanicích (ČRo 1 Radiožurnál a ČRo 3 Vltava), pak se nabízí otázka, zda-li by u ČRo 2 spíše neměla být také významně posílena ona třetí funkce veřejnoprávního Českého rozhlasu, tj. vzdělávání, která se dnes naopak spíše postupně dostává na okraj či do pozadí.

* * * * *

K posledním připomínkám opět patří právě úroveň vzdělávacích pořadů. Prvním je bývalá *Univerzita třetího věku*, která by – ovšem i tak s některými výhradami – mohla posloužit za vzor takového vysílání, i když byla poněkud necitlivě nahrazena úterním „Kontaktem“, který je vysílán po dvacáté hodině.

Za příklad může posloužit *Kontakt Dvojky* z úterý 8. února, kde byl hostem pořadu dr. Antonín Vítek. Ona kontaktní forma je zcela nevhodná, host sice měl téma, nicméně díky telefonickým dotazům na ono téma ani nedošlo. Než pořad typu „celoživotního vzdělávání“ – jak alespoň je pořad deklarován v novém programovém schématu – lze toto vysílání s jednotlivou návštěvou hosta (byť tento skutečně má k tématu co říci – má-li k tomu ovšem prostor) označit za vybírání jednotlivých náhodných „střípků“ informací, navíc zcela rozdrobené průběžnými vstupy posluchačů, kteří se sice ptali na věci „z oboru“, nicméně na míle daleko od původně deklarovaného tématu pořadu. Skutečně vzdělávací pořad by měl danou tematiku probírat do mnohem větší hloubky a to v několika pokračováních – úplně stejně, jako se předem vybranému tématu v sérii předem pečlivě připravených pořadů věnovala předseda *Univerzita třetího věku*. To by zároveň umožnilo smysluplně reagovat, byť by to nebyla „reakce v přímém přenosu z živého vysílání“, na *smysluplné* dotazy posluchačů, kteří by do pořadu napsali buď přes e-mail nebo běžnou poštou. Jednak by to zabránilo rozbití pořadu dotazy, jednak by tak byly *odfiltrovány* dotazy jdoucí zcela mimo téma – přiznejme si, že zdaleka ne všechny telefonáty míří přímo k tématu, popřípadě mohou být v řadě případů k tématu zcela jinému, na které konkrétní pořad vůbec nebyl zaměřen.

Také – byť spíše jen na okraj, či jako námět k úvaze – zmíním že v knihovničce mám dvě knihy, které před dlouhým časem vydal právě Český (vlastně tehdy ještě Československý) rozhlas. Obě tehdy připravil k vydání pan Ivo Budil, jednalo se o publikace sestavené z rukopisů *23.* (a *30.*) *rozhlasové university*, obě zaměřené na témata výzkumu vesmíru (první vyšla pod titulem *Do blízkého i vzdáleného vesmíru*, druhá pak jako *Základy kosmonautiky*). Jako velice pozoruhodný (samozřejmě – až po tom, nakolik do hloubky byla témata jednotlivými autory zpracována) se může jevit neobyčejně široký autorský kolektiv prvotřídních odborníků. Namátkou z desítek vybírám alespoň tato jména: Zdeněk Cepelcha, Milan Codr, Josip Kleczek, Vladimír Kopal, Jiří Mrázek, Rudolf Pešek, Luboš Perek, Miroslav Plavec, Josef Sadil, Boris Valníček či Vladimír Vanýsek. Nabízí se otázka, zda-li by vzdělávací pořady skutečně neměly jít do mnohem větší hloubky, než jak činí dnes – rozhlas to uměl a to způsobem obdivuhodným.

Dalším „cílem“ je pořad *Meteor*, které pod vedením pánů Josefa Kleibla a později Ivo Budila dosahovaly úrovně, která později nebyla udržena a poněkud sklouzává k jisté povrchnosti – ostatně lze srovnávat, *Meteory* pana Budila je možné slyšet i na internetových stránkách ČRo, kde jsou zpětně dostupné až do roku 2005. K panu redaktorovi Marku Janáčovi směruje také moje výhrada ze strany seriálu *Válečný dekameron*, který byl nedávno z části opět použit – tentokrát právě ve vysílání *Meteoru*. Onen seriál je k možné najít mj. zde – <http://www.rozhlas.cz/wwii/portal/>

– například již 2. díl „Válečná věda a technika, kapitola první: letectví“ obsahuje (zhruba v čase 05:35) poměrně zajímavou informaci, že „*Američané v roce 1940 obohatili letectví o další*

novinku. Jejich dopravní letadlo Dakota DC-3 bylo prvním, které vyrovnávalo tlak v kabinách. To přineslo pohodlí cestujícím a umožnilo, aby letadla létala ve větších výškách než dosud.“ Bohužel ale letoun Douglas DC-3 (původně známý jako Douglas DST, který Američané za války vyráběli pod vojenským označením C-47 a C-53 a které Britové během války používali pod asi nejznámějším jménem tohoto letounu, totiž jako Dakota) nikdy neměl přetlakovou kabinu – jak si ostatně lze poměrně snadno v literatuře ověřit. Navíc DC-3 vznikl již dlouho před válkou, prvně se vznesl do vzduchu již 17. prosince 1935. Ale první letoun s přetlakovou kabinou, zavedený do sériové výroby a nasazený na linkách, byl čtyřmotorový Boeing 307 Stratoliner – na pravidelné dopravní linky se dostal skutečně v roce 1940, ovšem poprvé byl ve vzduchu již na Silvestra 1938 (po pravdě řečeno ovšem dopravní Boeing 307 má s „urychlením technického vývoje díky druhé světové válce“ pramálo společného; podobně lze jisté výhrady vznést kupříkladu i k 4. dílu *Válečného dekameronu*, věnovanému vývoji atomové pumy – zejména v případě německého vývoje by věrohodnosti a kvalitě pořadu přispělo, kdyby se vedle historiků k celé problematice vyjádřil i nějaký fyzik).

* * * * *

Poslední moje výhrada, ovšem nikoli výhrada nejmenší, je k byť jen občasným, nicméně ve veřejnoprávním médiu naprosto nepřijatelným zmínkám (doufejme, že ne prezentování) vysloveně pseudovědeckých přístupů. Do veřejnoprávního rozhlasu zcela nepochybně nepatří ani astrologie, scientologie, ani jakékoli horoskopy či cokoli podobného – ba dokonce ani numerologie. (Byť je pravda, že již řadu let v ČRo 2 nemá – ano, svého času měla – pořad numeroložka a psychoterapeutka RNDr. Jana Tamchynová, zabývající se mj. alternativní léčbou; s jistou skepsí a sarkasmem se ovšem skorem můžeme pít po tom, kde že snad lze získat titul RNDr. v oboru numerologie.) Se značným překvapením a jistým rozčarováním jsem ovšem právě v pondělí 31. ledna 2011 v ranním vysílání zaznamenal telefonát moderátora numeroložce paní Tamchynové (v pondělním ranním vysílání tato zajímavost zazněla v čase kolem 08:18). Bohužel v do značné míry obdobném duchu se rovněž neslo v týdnu od 7. února dopolední vysílání krátce před 11. hodinou, kde dostala prostor paní doktorka Marie Kramaříková (pouze předpokládám, že jde o Paed. Dr. Marii Kramaříkovou). Tady skutečně mohu jediné vyjádřit značnou nevoli – toto si snad může dovolit komerční stanice, ovšem nikoli veřejnoprávní Český rozhlas. Podobné zvláštnosti ve vysílání by zasloužily jediné ocenění – a to kandidaturu na Bludný balvan, známé a populární ocenění udělované Českým klubem skeptiků *Sisyfos*. Oproti numerologii bych mnohem spíše dal přednost rozhovoru například s někým ze *Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů*, nepochybně by to bylo mnohem přínosnější.

Sice poznamenám, že lidé se s pověrami střetávají nejspíše od nepaměti a je snad dokonce možné, že jimi nejsme postiženi více než generace předcházející, nicméně i tento stav nelze pokládat za uspokojivý – naopak, bojovat proti pověrám je nutné stále, i v 21. století. Stav relativně nedávný ostatně je možno ilustrovat citací z knihy Alberta Schweitzera *Lidé v pralesích*, kterou snad čistě jen pro odlehčení lze přidat:

Černoši se živě zajímají o jednoho evropského kouzelníka, cestujícího podél celého západního pobřeží a pořádajícího svá představení také v Kap Lopezu. Zařídil si též poradní hodiny, ve kterých

černochům za jistou odměnu prorokuje budoucnost a vykládá jim o ztracených předmětech. Dopusud znali pouze ti černoši, kteří čtou evropské noviny, bujnou moderní pověřčivost bělochů. Jak často již se mne vyptávali „intelektuálové“ na význam všech těch inserátů jasnovidek a věštkyň evropských hlavních měst! A nyní vysílá ta evropská pověřčivost své zástupce dokonce k černochům!

Jak se musíme nyní stydět před těmi domorodci, proti jejichž pověrám jsme tolik bojovali!

„Vždyť běloši mají také své kouzelníky,“ vykládá mi jeden z domorodců. „Pročpak nám to misionáři tajili a proč ty jsi nám o tom nic neřekl?“

Vítězné tažení evropské pověřčivosti do kolonií je událostí dalekého významu. Naše duševní autorita, kterou válka beztak již značně otřásla, utrpěla novou strašnou ránu. Rozumní domorodci se pohoršují nad tím, že u nás ještě žije pověra; pohanská pověra pak triumfuje, vítajíc nečekaného spojence, který přichází přes moře na pomoc.

Řemeslná evropská pověřčivost záhy počíná černochy vykořisťovat. Domorodci našeho území, mezi nimi i ošetřovatelé nemocnice, obdrželi prospekt od Roxroy Studios, 42, Emmastraat v Haagu. Mají zaslat s přílohou padesáti franků několik svých vlasů a udat den narození, aby jim podle toho mohl být sestaven horoskop a zaslán talisman Ki-Magi, odpovídající jejich znamení v zvěrokruhu. V odpovědi mají uvést, přejí-li si talisman pro úspěch v obchodu, nebo pro štěstí v lásce, nebo pro dobré zdraví, či pro štěstí ve hře. Nabízí se jim také talisman, který slibuje úspěch ve všech oborech. Je ovšem mnohem dražší než ostatní.

Se srdečným pozdravem,

Radek Svoboda